

MOTIONER OCH FÖRSLAG

ÅRSMÖTESHANDLINGAR

DIGITALT ÅRSMÖTE 2022

AMNESTY
INTERNATIONAL

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

MOTIONSBEREDNING 10 MAJ KL 18.00-18.50	3
MOTIONSBEREDNING 11 MAJ KL 18.00-21.00	3
MOTIONSBEREDNING 12 MAJ KL 18.00-21.00	3
MOTION 1: Om aktionsfall	4
STYRELSENS FÖRSLAG 1: Principer för policy om kostnadsersättning för förtroendevalda	6
STYRELSENS FÖRSLAG 2: Stadgeändringar gällande personalrepresentation i styrelsen	8
STYRELSENS FÖRSLAG 3: Medlemsavgifternas storlek 2023	9
STYRELSENS FÖRSLAG 4: Stadgeändringar om signerat årsmötesprotokoll	10
STYRELSENS FÖRSLAG 5: Verksamhetsstrategi 2022-2030	10
STYRELSENS FÖRSLAG 6: Om att avbesluta Amnestys långsiktiga riktning	13
MOTION 2: Om utsatta EU-medborgare/romer	14
MOTION 3: Om dödsstraffet i USA	17
MOTION 4: Om misstänkta krigsbrott i Afghanistan, Irak och Libyen	18
MOTION 5: Om att uppdatera riktlinjer för alkoholförtäring vid medlemsarrangemang	24
MOTION 6: Om att förtydliga distriktens åtagande	26
MOTION 7: Om att stärka distrikten	28
MOTION 8: Om att avveckla distrikten	33

MOTIONSBEREDNING 10 MAJ KL 18.00-18.50

- Motion 1: Om aktionsfall
- Styrelsens förslag 1: Principer för policy om kostnadsersättning för förtroendevalda
- Styrelsens förslag 2: Stadgeändringar gällande personalrepresentation i styrelsen
- Styrelsens förslag 3: Medlemsavgifternas storlek 2023
- Styrelsens förslag 4: Stadgeändringar om signerat årsmötesprotokoll

MOTIONSBEREDNING 11 MAJ KL 18.00-21.00

- Styrelsens förslag 5: Verksamhetsstrategi 2022-2030
- Styrelsens förslag 6: Förslag om att avbesluta Amnesty Sveriges långsiktig riktning, givet ny verksamhetsstrategi

MOTIONSBEREDNING 12 MAJ KL 18.00-21.00

- Motion 2: Om utsatta EU-medborgare/romer
- Motion 3: Om dödsstraffet i USA
- Motion 4: Om misstänkta krigsbrott i Afghanistan, Irak och Libyen
- Motion 5: Om att uppdatera riktlinjer för alkoholförtäring vid medlemsarrangemang
- Motion 6: Om att förtydliga distriktens åtagande
- Motion 7: Om att stärka distrikten
- Motion 8: Om att avveckla distrikten

MOTION 1: Om aktionsfall

När grupp 168 i Laholm bildades, fick vi veta, att man inte överger ett aktionsfall. Har man åtagit sig fallet, så har man. Om förhållanden uppstår, som gör, att man inte har möjlighet att fullfölja arbetet, ska man via sektionen i Stockholm se till, att andra tar vid.

I dagens värld känner vi till åtminstone ett fall, som förefaller vara bortglömdt av omvärlden, även av oss i Amnesty. Vi tänker på Mumia Abu Jamal i USA.

Årsmötet föreslås besluta

att den svenska sektionen av Amnesty International skapar en regel, som gör, att "glömda fall" inte förblir bortglömda. Det kan ske genom att sådana fall specialdestineras till grupper, som är villiga att ta sig an dem.

/Grupp 168 Laholm

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys /svenska Amnestys arbete till dags dato

Arbetet för och med individer i form av långsiktiga aktionsfall är en del av Amnestys kärnverksamhet. Inte minst motionärernas egen historia i organisationen, det långsiktiga engagemanget för individer som gruppen har haft genom åren och fortsätter att ha, är en av vår rörelses unika styrkor.

Att fortsätta att arbeta med en fråga år efter år är inte sällan det som håller en individs hopp uppe under den mest prövande tiden i dens liv. Arbetet med individfall har varit och är fortsatt en av grundstenarna i organisationen och detta underströks inte minst vid Global Assembly Meeting i Johannesburg, Sydafrika 2019 då Amnestys kärnvärden fastslogs.

Efter beslut av Amnesty Sveriges årsmötet 2019, om att stärka och förtydliga detta arbete gentemot aktiva medlemmar, så påbörjades en förändringsprocess som pågick under 2020 och 2021. En rundringning och kartläggning av aktiva grupper gjordes med syftet att utveckla, identifiera utmaningar och förfina hur vi tar oss an aktionsfallen. Sammanfattningsvis kan sägas att IAR-arbetet (Individuals at Risk) fortsatt ska vara ett huvudfokus i Amnesty Internationals arbete och en av våra så kallade common lenses, alltså en kärnfråga som ska genomsyra hela vår verksamhet.

En konsekvens av årsmötesbeslutet 2019 var att organisationen i högre utsträckning ska arbeta för att få en ökad långsiktighet i arbetet med individfallen, bland annat genom att minska antalet fall som vi arbetar med i sektionen. I linje med aktivismstrategin ser vi en möjlighet att välja fall tillsammans med aktivister baserat på deras särskilda intresseområden, snarare än att välja fall i syfte att representera en bredd av frågor och länder.

Ett önskemål i den kartläggning som gjordes var att grupperna önskade mer regelbundna uppdateringar och information om fallen och länderna från sekretariatet. För att möta den efterfrågan är en möjlighet att förse grupper med regelbunda uppdateringar om människorättsläget i regionen i

stort ett par gånger per år. På längre sikt ser vi även möjligheten att utveckla mer moderna sätt att kommunicera med grupper om falluppdateringar och blixktaktioner, och skapa bättre förutsättningar för dialog digitalt. Vidare arbetar vi med att förankra arbetet med aktionsfall hos våra gräsrotsaktivister för att stärka arbetet med aktionsfall. Vi hoppas att den satsningen kan leda till ökad relevans och mer samarbete mellan grupper, samt att arbetsformen blir mer bekant och lättillgänglig för hela vår aktivistkår.

Men till syvende och sist är en av de största utmaningarna det faktum att vi ofta arbetar mot länder där brist på insyn och information är en väsentlig del av det demokratiska underskottet. Att inte lämna ut information, att inte meddela oss eller individens anhöriga är ett maktmedel som används för att bibehålla ett informationsövertag. Det är en stor utmaning i arbetet med att bibehålla intresse för och uppmuntra till uthållighet i arbetet med individfall.

Amnestys planer framöver

Då arbetet är långsiktigt kommer även förändringar av arbetsformen att få ta tid. Arbetet med att minska antalet fall för ökad effektivitet och regelbunden återkoppling till grupper påbörjades under våren 2020, och implementerades under samma höst.

Utbildningar och workshops anordnades under 2020-2021. Det är alltså ett arbete som går långsamt framåt och som kräver metodik och utbildning, med tanke på vårt sekretariats begränsade resurser. Vi fortsätter därför att utveckla detta arbete för att förtydliga och lyfta denna strategi i kommande verksamhetsplanering. Syftet är att vässa vårt arbete, bygga en aktivism som är långsiktig och hållbar och samla våra krafter till att bli mer effektiva i vårt kampanjande för individer.

Till slut är det även viktigt att understryka att en annan viktig förändring i synen på aktionsfallen rör frågan om samtycke och agensen hos den enskilde individen och dennes anhöriga. Inte bara har ett skifte skett under de senaste decennierna ifråga om mandat. Även när det gäller frågan om ägandeskapet har en förändring ägt rum. Vi kan inte som organisation fatta beslut om att ett individfall inte kan läggas ner, då det i förlängningen skulle innebära att det är upp till oss, som aktivister, eller sektion, eller det internationella sekretariatet. Det är det inte och ska inte heller vara. Beslutet ägs av personen som vi kampanjar för och dennes anhöriga. De ger oss ett förtroende att driva ett individfall på det sätt, och i enlighet med den strategi, som gagnar dem. En strategi där en riskanalys gjorts och ständigt bör anpassas till den rådande situationen. Det är ett stort förtroende som förvaltas av oss, men ägandeskapet ligger fortsatt hos dem. Detta är också rätt och riktigt och ingenting vi kan eller vill förändra.

Konsekvensanalys

Ett bifall av motionen skulle innebära en återgång till det arbetssätt som vi använt oss av tidigare, där aktivister inte kan eller får lägga ner eller byta ett påbörjat arbete med ett individfall, oavsett skäl eller hur länge gruppen arbetat med det. Vi anser att det därmed föreligger en större risk att aktivister helt enkelt avstår från engagemang helt och hållet.

Ett bifall kan således få konsekvenser för aktivisters uthållighet eller vilja att fortsätta sitt engagemang med aktionsfallen och i förlängningen påverka organisationens möjligheter att växa. Förändringsteorin i varje enskilt fall bör vara det centrala.

Det är viktigt att påminna sig om att den svenska sektionen inte kan eller bör fatta beslut som inte ligger inom vårt mandat. Som en del av en global rörelse så finns det också vissa utmaningar i att definiera vilka frågor som ligger inom vår beslutandesfär och vilka frågor som ligger i händerna på den globala rörelsen. Det viktigaste är också att beslutet om individfallen måste utgå ifrån de önskemål och behov som föreligger hos den enskilde individen och dennes anhöriga. De äger beslutet och vi förvaltar deras önskemål. Detta inkluderar frågan om på vilka grunder ett individfall antas eller avslutas.

Styrelsens yrkande

Styrelsen avstyrker motionen.

STYRELSENS FÖRSLAG 1: Principer för policy om kostnadsersättning för förtroendevalda

Bilagor

Bilaga 1: Riktlinjer för kostnadsersättning för förtroendevalda

Bilaga 2. Ramverk för styrdokument

Bakgrund

Årsmötet 2016 fastställde reviderade principer för riktlinjer för kostnadsersättning för förtroendevalda.

att riktlinjer för kostnadsersättning för styrelseledamöter förtydligas så att det tydligt framgår att det gäller aktiviteter i egenskap av styrelseledamot (ej inläsning). Dessutom ska det i riktlinjerna framgå att det finns möjlighet att begära skattefritt traktamente enligt gällande regler från Skatteverket;

att ersättning för förlorad arbetsinkomst ska verifieras med intyg från arbetsgivare eller motsvarande. Maxtaket för förlorad arbetsinkomst sätts till ett helt prisbasbelopp per år exklusive sociala avgifter.

Nu har rutinerna i riktlinjerna blivit inaktuella och vissa principer behöver omformuleras för att vara kompatibla med skatteverkets regelverk om förmånsbeskattning.

Enligt Skatteverkets riktlinjer kan Amnesty Sverige inte betala ut skattefritt traktamente till personer som inte har en anställning på Amnesty Sverige. Det medför att förtroendevalda inte kan begära skattefritt traktamente. Det går inte heller att, mot uppvisande av kvitto, få ersättning för matinköp. För att ha kvar andemeningen i årsmötets beslut från 2016 kan Amnesty Sverige betala ett "arvode"/ersättning till förtroendevalda i samband med fysiska möten, som täcker kostnader för till exempel mat.¹ Skattefritt traktamente motsvarar idag ett arvode/ersättning å 240 kr.

¹ Vid denna ersättning behöver Amnesty Sverige lämna en kontrolluppgift till Skatteverket för reglering av eventuell skatt. Om summan överstiger 999 kr per år är Amnesty Sverige skyldig att betala och redovisa arbetsgivaravgifter och skatt. Den person som begär arvode/ersättning behöver själv ta upp det i sin inkomstdeklaration.

Antalet fysiska möten Granskningskommittén, Valberedningen och Beredningskommittén har rätt till ersättning för (till exempel resor och boende) regleras i budgetramar för respektive förtroendeorgan.

För att kunna ändra riktlinjerna, utan att riskera att motsäga något tidigare årsmötesbeslut, föreslår styrelsen att årsmötet fastställer centrala principer för en policy om kostnadsersättning för förtroendevalda, samt ger styrelsen i uppdrag att ta fram och fastställa riktlinjer, utifrån de av årsmötets fastställda principerna. På detta sätt blir det möjligt för styrelsen att löpande revidera och anpassa riktlinjerna till rådande förutsättningar och eventuella förändringar i externa regelverk.

Förslag till principer för policy om ersättning för förtroendevalda

- Att vara förtroendevald inom Amnesty Sverige är ett ideellt engagemang och därmed att likställa med andra former av medlems- och aktivistengagemang inom Amnesty Sveriges medlemsorganisation.
- Amnesty Sverige vill, utifrån ett uttalat jämlikhets- och tillgänglighetsperspektiv, skapa förutsättningar för medlemmar att väljas till förtroendeuppdrag inom Amnesty Sverige, oavsett personers ekonomiska förutsättningar. Förtroendevalda har därför möjlighet till ersättning för kostnader som uppstår i samband med utförande av uppdraget som just förtroendevald, såsom ersättning för resor och boende, ersättning för egna utlägg och ersättning för barnomsorg, samt rätt att begära "arvode"/ersättning som täcker kostnader för mat i anslutning till förtroendevaldas möten.
- Förtroendevalda har även rätt ersättning för skälig tillgänglighetsanpassning utifrån diskrimineringsgrunderna.²
- Förtroendevalda i sektionsstyrelsen kan, om så önskas, erhålla skattepliktig ersättning motsvarande förlorad arbetsinkomst för deltagande i möten och uppdrag.³ Ersättning för förlorad arbetsinkomst ska verifieras med intyg från arbetsgivare eller motsvarande. Ersättning för förlorad arbetsinkomst får maximalt uppgå till ett prisbasbelopp* per kalenderår före sociala avgifter.
- I beslut att ersätta kostnader som uppstår i samband med utförande av förtroendeuppdrag, ska Amnesty Sverige följa relevanta internationella och nationella styrdokument.⁴ Amnesty Sverige ska dessutom följa relevanta skatterättsliga regelverk och annan relevant lagstiftning.
- Amnesty Sverige är en ideell organisation vars verksamhet främst finansieras genom gåvor från medlemmar och givare. För att förvalta förtroendet ska organisationens resurser användas på ett ansvarsfullt sätt, vilket inkluderar miljömässig och etisk hänsyn, samt att den ersättning som utgår till förtroendevalda bör begränsas till skäliga och rimliga utgifter. I det fall

² Skälig anpassning syftar till att uppnå tillgänglighet, men till skillnad mot generell tillgänglighet och undanröjande av hinder betyder skyldigheten att tillhandahålla skälig anpassning att vidta åtgärder för att en individ ska kunna tillgodogöra sig verksamheten på liknande villkor som andra. Det kan till exempel handla om stöd eller personlig service, information och kommunikation, samt vissa åtgärder i fråga om den fysiska miljön.

³ Ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår inte för tid som åtgår för inläsning av underlag inför möten.

⁴ Exempel på sådana styrdokument är Budgetramar för respektive förtroendeorgan, Riktlinjer för alkoholförtäring och Riktlinjer för representation.

det är möjligt, bör externa riktmärken användas som utgångspunkt (exempelvis motsvarande traktamente fastställt av Skatteverket eller dag ersättning fastställt av Försäkringskassan).

- Möjligheten till ersättning för kostnader som uppstår i samband med förtroendeuppdrag är tillitsbaserad. Förtroendevald har därmed ett ansvar att vara informerad om gällande policy, att säkerställa att begäran om kostnadsersättning följer gällande riktlinjer, samt att ansvara för att redovisning sker i enlighet med gällande rutiner.

Årsmötet föreslås besluta

att fastslå föreslagna principer för policy om ersättning till förtroendevalda;

att dessa beslut ersätter tidigare årsmötesbeslut om kostnadsersättning för förtroendevalda;

att ge styrelsen i uppdrag att, i enlighet med årsmötets fastställda principer, ta fram och fastställa policy och reviderade riktlinjer om ersättning för förtroendevalda.

STYRELSENS FÖRSLAG 2: Stadgeändringar gällande personalrepresentation i styrelsen

Bilagor

Bilaga 3: Utdrag ur Styrelsens arbetsordning

Styrelsen har under 2021 sett över Styrelsens arbetsordning och förtydligat personalrepresentanternas roll i styrelsen. Med anledning av det föreslår styrelsen följande ändringar i sektionens stadgar:

- att anställda inom sekretariatet utser två personalrepresentanter istället för en personalrepresentant med personlig ersättare;
- att valet till personalrepresentanter ska förrättas senast sex veckor före ordinarie årsmöte;
- att personalrepresentanterna ska vara anställda vid sekretariatet.

Årsmötet föreslås besluta

att sektionens stadgar ändras på följande sätt:

*10.1 Sektionsstyrelsen består av ordförande, kassör och ytterligare sex ordinarie ledamöter, två suppleanter samt två **personalrepresentanter** ~~personalrepresentant med personlig ersättare~~. Personalrepresentanterna har närvaro- och yttranderätt.*

*10.3 **Personalrepresentanterna väljs av personalen, senast sex veckor före ordinarie årsmöte, för en tid av ett år. För att väljas till personalrepresentant måste personen ha varit anställd inom Sektionens sekretariat i minst ett år, samt vara medlem av Amnesty International.***

Personalrepresentanten deltar inte i behandlingen av frågor som rör kollektivavtal eller stridsåtgärder eller i sektionens styrelsens beredning och beslut i frågor som kommer att förhandlas med de fackliga organisationerna. Personalrepresentanten deltar inte heller i beredning, beslut och uppföljning av de tjänstetillsättningar som sektionens styrelsen inte delegerat.

STYRELSENS FÖRSLAG 3: Medlemsavgifternas storlek 2023

Medlemsavgifterna i Amnesty Sverige har sedan 1998 varit 240 kr/år för helbetalande och 160 kr/år för delbetalande medlem. Sedan 2019 är medlemsavgiften för personer under 18 år 0 kr.

Sedan 2001 har sektionen medvetet satsat på att få så många medlemmar som möjligt att betala sin medlemsavgift via autogiro. Idag är det cirka 96 procent som betalar via autogiro. De flesta medlemmarna, cirka 82 procent, bidrar idag även med en gåva per månad, utöver de 20 kronor som är medlemsavgiften. Medlemmarna ger i genomsnitt 82 kronor extra varje månad. Denna summa ökar stadigt.

Den delbetalande avgiften omfattar efter beslut på årsmötet 2005 personer under 20 år och är ett alternativ för unga som inte har möjlighet att betala via autogiro.

Medlemsavgiftens storlek sätter en lägsta tröskel för att vara medlem. Genom att inte höja medlemsavgiften sedan 1998 har vi i praktiken sänkt den med 25-30 procent om vi räknar med inflationen. Därmed har vi sänkt tröskeln för medlemskap samtidigt som vi har ökat det ekonomiska stödet från våra medlemmar. Styrelsen anser att det är positivt att behålla en låg tröskel för medlemskap för att ge möjlighet för alla, inklusive de vars rättigheter vi jobbar för, att kunna vara med och påverka.

Årsmötet föreslås besluta

att den helbetalande medlemsavgiften hålls oförändrad till 240 kronor per år för 2023;

att den delbetalande medlemsavgiften hålls oförändrad till 160 kronor per år för 2023 och omfattar personer under 20 år;

att avgiften för medlemmar under 18 år hålls oförändrad till 0 kr för 2023.

STYRELSENS FÖRSLAG 4: Stadgeändringar om signerat årsmötesprotokoll

I Granskningskommitténs (GK) rapport till årsmötet 2021 har GK följande rekommendation:

1-2021 att stadgarna ändras så tidsgränsen kortas ner avseende när avskrift av justerat protokoll från årsmötet ska sändas till eller på annat sätt göras tillgängligt för alla grupper, distrikt och årsmötesdeltagare. (3.1.1)

GK rekommenderar en tidsgräns på 30 dagar.

Årsmötet föreslås besluta

att sektionens stadgar ändras på följande sätt:

*7.7 Avskrift av justerat protokoll från årsmötet ska sändas till eller på annat sätt göras tillgänglig för alla grupper, distrikt och årsmötesdeltagare senast **30 dagar** ~~40 veckor~~ efter årsmötet.*

STYRELSENS FÖRSLAG 5: Verksamhetsstrategi 2022-2030

Bilagor

Bilaga 4: Den internationella verksamhetsstrategin 2022-2030

Bilaga 5: Förslag till Amnesty Sveriges verksamhetsstrategi 2022-2030

Bakgrund

På det internationella årsmötet (Global Assembly Meeting) 2021 antog hela Amnesty-rörelsen en ny, global verksamhetsstrategi för 2022-2030. I den internationella strategin formuleras Amnesty-rörelsens inriktning och prioriteringar fram till 2030. Alla sektioner har haft möjlighet att delta i utformandet av den gemensamma strategin och har en röst var på Global Assembly Meeting, där strategin fastställdes. Alla sektioner har också att följa de demokratiskt fattade besluten inom Amnesty, vilket innebär att den globala verksamhetsstrategin utgör ett ramverk för alla sektioners prioriteringar fram till 2030.

Parallellt med framtagandet av den globala verksamhetsstrategin påbörjade Amnesty Sverige utformandet av en ny, nationell verksamhetsstrategi. Vår egen verksamhetsstrategi ska ge en tydlig inriktning för just Amnesty Sveriges prioriteringar fram till 2030, utifrån hur vi på bästa sätt kan bidra till att uppfylla målen i den globala strategin.

Under våren 2021 kontaktade vi samarbetspartners och företrädare för olika rättighetsbärare, organisationer som arbetar inom olika rättighetsområden och organisationer med olika former av specialistkompetens inom mänskliga rättigheter. Vi bad dem att ge sin syn på vilka människorättsfrågor som är mest prioriterade i den samtid vi lever i idag och vilken roll de tycker att

Amnesty Sverige bör ha för att på bästa sätt bidra till en positiv utveckling för mänskliga rättigheter.

Under hösten 2021 konsulterades medlemmar och organiserade aktivister. Nästan 1 500 personer svarade på en enkät om vilka människorättsfrågor de ser som mest relevanta för Amnesty Sverige att arbeta med. Vi hade också en digital plattform där medlemmar och aktivister kunde framföra sina åsikter om Amnesty Sveriges framtida inriktning. Därefter fick intresserade medlemmar möjlighet att delta i fokusgrupper med fördjupande samtal kring de prioriterade områdena.

Det nuvarande förslaget till svensk verksamhetsstrategi har presenterats för de medlemmar som har anmält intresse av att delta i processen. Utifrån de synpunkter som har framförts, har det gjorts ytterligare justeringar innan förslaget fick den form och det innehåll som nu presenteras för årsmötet.

På årsmötet är det dags att fastställa Amnesty Sveriges verksamhetsstrategi 2022-2030 "*Making Noise. Defending Lives*". Styrelsens förslag till verksamhetsstrategi är ett resultat av många personers arbete, engagemang och bidrag!

Innehåll

På grundval av de ställningstaganden som Amnesty har gjort internationellt, har vi i Amnesty Sverige arbetat fram en tydlig riktning för vårt arbete där vi tar ställning för antirasism, möjliggör "people power" och förstärker andras röster. Förslaget innebär att vi fortsätter att prioritera vissa frågor som vi har arbetat med länge och samtidigt tar oss an nya människorättsfrågor, som svarar an till de utmaningar världen står inför.

Strategin består av tre områden:

- **Agera för människors rättigheter**

Det här området handlar om Amnestys prioriterade människorättsfrågor. Fokus föreslås vara:

- a) Yttrandefrihet och det offentliga rummet
- b) Jämlikhet och icke-diskriminering, med fokus på följande områden
 - Kvinnors rättigheter
 - Flyktingars och migranters rättigheter
 - Rätten till hälsa och bostad
 - Klimaträttvisa

- **Bygga en ostoppar rörelse**

Det här området handlar om Amnesty Sverige som medlemsorganisation. Fokus föreslås vara:

- Maktdelning och en jämlik, antirasistisk organisation
- Ledarskap
- Lokal organisering
- Förstärka andras röster

- **Inspirera till engagemang och lojalitet**

Det här området handlar om fundraising. Fokus föreslås vara:

- Insamling

Förändringar

Amnesty fortsätter att vara en organisation i förändring. Den människorättskontext som vi verkar i har också förändrats och kräver att vi tar oss an delvis nya frågor, att vi justerar våra arbetssätt och att vi utmanar de värderingar och normer som präglar oss som organisation. Dessa förändringar syns i den globala strategin, liksom i den svenska. Med förslaget till ny svensk verksamhetsstrategi vill vi dessutom befästa vår ambition att vara en global organisation med lokal relevans, där det lokala, regionala och globala arbetet för mänskliga rättigheter är sammanlänkat. Vi vill också fortsätta att fördjupa vårt arbete för jämlikhet och antirasism, både i Sverige och i den globala rörelsen.

Målet är dock detsamma - att mänskliga rättigheter ska gälla alla, nu och i framtiden. Förslaget till verksamhetsstrategi bekräftar många av de prioriteringar som redan idag är viktiga delar i Amnesty Sveriges arbete, såsom arbetet för att stärka yttrandefriheten och arbetet för flyktingar och migranternas rättigheter. Men förslaget till verksamhetsstrategi speglar också den förändrade kontext som Amnesty verkar i. Därför lyfts också relativt nya frågor fram, som arbetet för klimaträttvisa och för en teknologisk utveckling som inte kränker mänskliga rättigheter. Det är viktiga frågor för att Amnesty ska fortsätta att vara en relevant organisation i sin samtid. Förslaget till verksamhetsstrategi bekräftar också de vägval som den svenska sektionen har gjort i den tidigare beslutade Aktivismstrategin, med fokus på lokal närvaro och maktodelning inom sektionen.

Amnesty behöver följa sin samtid och förändras, utan att vi förlorar vår identitet och särart som människorättsorganisation. Vi i styrelsen är stolta över att vara en del av denna globala rörelse; vi är både stolta över Amnestys rötter och över var Amnesty står idag, med siktet inställt på 2030. Vår förmåga att utvecklas när omvärlden förändras och när det ställs nya krav, ser vi som centralt för att kunna fortsätta att bidra till en positiv förändring för mänskliga rättigheter.

Årsmötet föreslås besluta

att fastställa Amnesty Sveriges verksamhetsstrategi "*Making Noise. Defending Lives*" som utgångspunkt för hur svenska sektionen prioriterar och planerar den löpande verksamheten under perioden 2022-2030.

STYRELSENS FÖRSLAG 6: Om att avbesluta Amnestys långsiktiga riktning, givet ny verksamhetsstrategi

Bilagor

Bilaga 6: Amnesty Sveriges långsiktiga riktning 2016-2027

Vid årsmötet 2016 beslutade årsmötet att anta en långsiktig riktning för Amnesty Sverige, som anger gemensamma utgångspunkter för att vägleda sektionen gällande prioriteringar och planering av verksamheten för åren 2016-2027.

I och med att den internationella rörelsen har antagit en global verksamhetsstrategi för åren 2022-2030, och att Amnesty Sverige har för avsikt att vid årsmötet 2022 anta en svensk verksamhetsstrategi för samma period, är den långsiktiga riktningen överflödigt som styrande dokument. Merparten av det som lyfts fram inom den långsiktiga riktningen ryms inom ramen för den framtagna svenska verksamhetsstrategin, exempelvis det som beskriver Amnesty Sveriges förhållande till den internationella rörelsen. Vad gäller andra aspekter, har Amnesty Sveriges ståndpunkter utvecklats ytterligare sedan den långsiktiga riktningen antogs 2016, exempelvis de avsnitt som handlar om medlemsdemokrati, aktivism och mobilisering (se även Amnesty Sveriges Aktivismstrategi) och frågor som rör mångfald (se även Amnesty Sveriges Jämlikhetsstrategi). I dessa avseenden är den långsiktiga riktningen inte längre aktuell.

Styrelsen föreslår därför att årsmötet avbeslutar den långsiktiga riktningen och att Amnesty Sveriges verksamhetsstrategi för perioden 2022-2030 nu istället bör utgöra det vägledande styrdokumentet för prioriteringar och planering av Amnesty Sveriges verksamhet.

Årsmötet föreslås besluta

att avbesluta Amnesty Sveriges långsiktiga riktning.

MOTION 2: Om utsatta EU-medborgare/romer

Det finns minst 4 000 personer i Sverige som brukar betecknas som "utsatta EU-medborgare". De flesta är romer från Bulgarien och Rumänien. De försörjer sig själva genom att tigga, ta ströjobb och samla pantburkar. De är mycket fattiga och lever under förhållanden i Sverige som utgör en kränkning av deras mänskliga rättigheter.

Romer kan vistas i Sverige i tre månader utan annat krav än att kunna visa giltig id-handling. Amnesty's utredning visar att de vistas i Sverige under mycket längre tid, med eller utan tillfälliga besök i hemländerna. Resultatet är att många tillbringar årtal i Sverige i ett juridiskt limbo utan tillgång till socialt skydd och stöd. Bland kommuner och regioner råder stor förvirring om vilka skyldigheter de har gentemot romer från EU-länder. Regeringen har heller inte bidragit med några riktlinjer till kommuner och regioner om hur de ska förhålla sig.

För några år sedan drev Amnesty en kampanj för utsatta EU-medborgares/romers mänskliga rättigheter – "Också människa". Syftet med kampanjen var att bidra till att svenska myndigheter lever upp till sina rättsliga åtaganden gentemot gruppen "utsatta EU-medborgare". Syftet var också att påminna om att de här människorna är just människor, att de agerar rationellt och mänskligt och att de gör samma val som andra hade gjort i deras situation.

Kampanjen koncentrerades på fyra områden: rätt till bostad, rätt till vatten och sanitet, rätt till subventionerad vård, rätt att tigga och att inte trakasseras av polis. Någon utvärdering av hela kampanjen har inte sänts ut till medlemmarna i Amnesty. Vår uppfattning är att ingenting av de tre förstnämnda kraven åtgärdats.

Det finns inga enkla eller snabba sätt att komma till rätta med djup fattigdom och diskriminering. Därför finns det all anledning att Amnesty tar upp frågan igen och då främst vänder sig till Sveriges regering och till SKR, Sveriges kommuner och regioner.

Öppna brev till regeringen och till SKR i kombination med annonskampanjer skulle kunna vara kampanjens verktyg.

Årsmötet föreslås besluta

att Amnesty arbetar med information och opinionsbildning om EU-medborgares/romers utsatta situation i Sverige i syfte att bidra till folkbildning i frågan om denna minoritetsgrupps rättigheter i Sverige;

att Amnesty påverkar den svenska regeringen att arbeta för att alla utsatta EU-medborgare/romer som vistas i Sverige, oavsett om de har uppehållsrätt enligt EU-rätten eller ej, ska omfattas av den svenska strategin för romsk inkludering;

att Amnesty arbetar för att en lagstiftning presenteras som klargör att alla EU-medborgare/romer i Sverige, både under de första tre månaderna och därefter och oberoende av om de har det europeiska sjukförsäkringskortet, har rätt till subventionerad hälso- och sjukvård i samma omfattning och till samma kostnad som asylsökande och papperslösa;

att arbeta för att svenska kommuner antar handlingsplaner för att bekämpa hemlöshet bland

utsatta EU-medborgare/romer från utgångspunkten att det allmänna har ett ansvar att bereda tak över huvudet för alla, oavsett medborgarskap eller migrationsstatus.

/Amnesty Grupp 129 Sandviken, Sigbrit Nordvall och Anita Grünbaum

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys /svenska Amnestys arbete till dags dato

Efter en ettårig utredning publicerade Amnesty i november 2018 rapporten "A Cold Welcome" om utsatta EU-medborgares människorättssituation i Sverige. I samband med lansering inleddes kampanjen "Också människa", med mål att utsatta EU-medborgare ska få tillgång till boende och vård, samt att polisen inte ska trakassera personer som tigger.

Kampanjen "Också människa" inleddes med en petition mot Stockholmspolisens trakasserier av utsatta EU-medborgare, vars underskrifter överlämnades vid ett möte på polisen den 22 februari 2018. Vi följde upp under 2019, och inkom med detaljerade rättsliga synpunkter på ordningslagen i förhållande till tiggeri, som vi skrivit med input från en forskare i polisrätt vid Uppsala universitet.

Vad gäller rätten till boende skickade kampanjanslutna grupper in medborgarförslag till sina kommuner. Vi agerade i några fall mot avhysningar, bland annat genom att påpeka att processen var rättsosäker och att alternativt boende inte erbjöds.

I covid-19-pandemins inledning breddade vi fokus till att omfatta situationen för alla hemlösa, oavsett nationalitet och ursprung och krävde en rättighetsbaserad krisplan för att alla utan bostad skulle kunna skydda sig mot smittan och få vård vid behov. En petition överlämnades till Socialstyrelsen vid ett möte med Generaldirektör och ansvarig chef. Konkreta framgångar har uteblivit vad gäller tillgång till härbärge och bättre processer för avhysningar, men partnerorganisationer anser att vårt människorättsperspektiv stärkt dem och givit dem en bättre plattform att verka utifrån. Dessutom har Amnesty deltagit i en rad evenemang och aktiviteter: filmfestivaler, seminarier, rundabordssamtal, föreläsningar och ett samarbete med Folkets Bio om dokumentärfilmen Josefin & Florin.

Frågan om tiggeriförbud lyftes in i kampanjen efter Högsta Förvaltningsdomstolens dom 2018 som möjliggjorde införandet av tiggeriförbud i kommunala ordningsstadgor. Vi agerade i några ärenden, gjorde politikeruppvaktningar och -samtal samt publicerade skriften "En missriktad insats" tillsammans med en rad andra organisationer (bland annat Svenska kyrkan, Sveriges stadsmissioner, Civil Rights Defenders och HEM), skrev debattartiklar och insändare.

Frågan om vård, kampanjens senaste del, inleddes sommaren 2019, i samarbete med Läkare i Världen, med upprop, panelsamtal, riksdagsseminarium, namninsamling till socialministern och så vidare. För närvarande arbetar vi med en strategisk processföring till Europeiska kommittén för sociala rättigheter om rätt till ekonomiskt tillgänglig sjukvård för utsatta EU-medborgare i Sverige, i ett försök att förmå den Europeiska kommittén för sociala rättigheter att konstatera att Sverige bryter mot sina åtaganden under den sociala stadgan.

Sammanfattningsvis har Amnesty Sverige lagt ner stora resurser i form av utredningsarbete, kampanj och politisk påverkan för att uppmärksamma och förbättra situationen för utsatta EU-medborgare i

Sverige. Även om vi fått återkoppling om att vi kunnat stärka lokala aktörers arbete, har vare sig lagstiftning, lokala regelverk eller praxis förbättrats för målgruppen. Det kan i vart fall delvis förklaras av att tonläget i samhället hårdnat i förhållande till utsatta (och i synnerhet utländska) grupper, men även för att gruppen utsatta EU-medborgare blivit både färre i antal och mindre synlig i samband med pandemin. Flertalet av de organisationer och nätverk som arbetat för utsatta EU-medborgare och som varit nära partners i arbetet hittills har nu förlorat sin finansiering och/eller ändrat riktning på sitt arbete; det finns inte längre strategiska samarbetspartners på samma sätt. Amnesty Sverige bedömer mot denna bakgrund, att vi behöver byta strategi för att lyfta frågor om rätt till bostad och rätt till vård för utsatta grupper, se nedan.

Amnestys planer framöver

Med insatsen att driva process i Europeiska kommittén för sociala rättigheter avslutas arbetet med specifikt fokus på utsatta EU-medborgare i och med övergången till den nya strategiska inriktningen för rörelsen. Amnestys arbete med ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter i Sverige fokuserar på två huvudsakliga teman: att verka för en rättvis klimatomställning och samers rättigheter, och att verka för rätten till hälsa och bostad. Både klimaträttsvisa och rätten till bostad ingår under valåret 2022 i vår "valplattform", en kampanj om mänskliga rättigheter för ett bättre Sverige. Här ser vi rättighetsbärarna som en bredare grupp som erfar ojämlikhet och diskriminering. Utsatta EU-medborgare ingår i de grupper av människor i Sverige som har rätt till vård och bostad, men fokus är nu på rättighetsfrågan snarare än på en viss grupp, vilket Amnesty Sverige bedömer vara en mer strategisk väg framåt.

Konsekvensanalys

Amnesty går in i en ny internationell verksamhetsstrategi, med breda framtidsfrågor. Diskriminering finns med som en bärande del, inte minst i den del som rör ekonomiska och sociala rättigheter. Att i övergången till denna nya strategiperiod slå fast ett arbete för en minoritetsgrupp försvårar för Amnesty Sverige att växla upp vad gäller framför allt ESK-rättigheterna. Det handlar inte minst om behovet för Amnesty Sverige att stärka oss som allierad till breda rörelser inom områdena jämlikhet och klimatkrisen, och att definiera vad Amnesty kan bidra med inom dessa områden.

Den nya strategin är resultatet av en lång konsultationsprocess, nationellt och internationellt. Amnesty behöver gå in i den med ett tydligt fokus att rusta oss för nya utmaningar, också för att visa ansvar gentemot alla dem som deltagit i konsultationerna. Förslaget skulle bakbinda oss och kräva tid och andra resurser vi behöver för möjligheten att leverera mot den nya strategin.

Styrelsens yrkande

Med tanke på 1) den nya internationella verksamhetsstrategin, 2) att sektionen lagt ner avsevärda resurser och mycket tid på utredningen och kampanjen om utsatta EU-medborgares rättigheter utan att se tydliga och konkreta positiva förslag, och 3) behovet av att ta ett brett grepp om stora nya frågor bedömer styrelsen att det inte är rätt väg att gå att fortsätta på den inslagna vägen.

Styrelsen bedömer att en mer strategisk väg för att göra skillnad är att poängtera vikten av rätten till boende och vård för *alla* i Sverige än att fortsätta arbeta för en viss utsatt grupp.

Styrelsen avstyrker motionen.

MOTION 3: Om dödsstraffet i USA

Allt fler länder kommer till samma insikt som vi i Sverige gjorde i början av 1900-talet; att avrätta människor är något som inte hör vår tid till.

I västvärlden är USA ensamt om att avrätta människor. Vi i Sverige har många kontakter med USA. Det borde därmed vara bättre utsikter att kunna påverka det landet, än vad det är, att göra det med de fem, sex länder, som avrättar fler, än vad USA gör.

Trots det, gäller en regel i Amnesty, som försvårar aktioner mot avrättningar i just USA. Vi får inte engagera oss i enskilda fall, förrän avrättningsdatum fastställts för en fånge. Hur den regeln för Amnestys möjligheter att agera än kommit till, bör den snarast avskaffas. När bara en vecka återstår, innan avrättning kommer att ske, är det alldeles för sent att agera.

Årsmötet föreslås besluta

att samma regel gäller för USA, som det gör för alla andra länder, det vill säga, att Amnesty är fria att agera för dödsdömda i USA, så snart vi informerats om ett fall där.

/Grupp 168 Laholm

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys /svenska Amnestys arbete till dags dato

Styrelsen delar motionärernas engagemang för dödsstraffets avskaffande i USA. Den policy som Amnesty för närvarande har gällande arbetet mot dödsstraffet i USA är framtagen tillsammans med organisationens sakkunniga i USA, med input från amerikanska dödsstraffsorganisationer och jurister. Policyn syftar till att använda den internationella Amnestyrörelsens kampanjresurser så effektivt som möjligt, vilket bedöms vara genom blyxtaktioner.

Amnestys planer framöver

Under 2021 infördes ett välkommet moratorium för det federala dödsstraffet i USA men ett långsiktigt arbete för att avskaffa det federala dödsstraffet behövs. Denna fråga följs av Amnestys internationella sekretariat och Amnesty USA och kan komma att bli föremål för Amnestyaktioner i framtiden.

Konsekvensanalys

De juridiska team som arbetar med enskilda dödsstraffsfall i USA bedömer att internationella påtryckningar i vissa fall kan stjälpas mer än de hjälper, speciellt under de mångåriga processer av överklaganden som bedrivs. Detta har till exempel att göra med var i processen man befinner sig, vilka personer som är ansvariga för att besluta om benådningar, och ett antal övriga faktorer. Att många myndighetsrepresentanter i USA är negativt inställda till internationella protester, och inte vill att andra länder skall lägga sig i USA:s interna angelägenheter spelar en stor roll här. Frågan om individuella fångars medgivande för Amnestyarbete är också viktigt eftersom Amnesty inte kan utföra

något kampanjarbete utan den berörda individens explicita medgivande. Om en fånge inte får en direkt rekommendation från sin advokat/juridiska team att arbeta med Amnesty, kan hen vara ovillig att ge sitt medgivande till Amnestyarbete, speciellt i ett tidigt skede av processen. Dessa omständigheter, och begränsade resurser, är ett antal skäl till den övergripande policyn om Amnestys dödsstraffsarbete i USA.

Trots detta finns möjligheten att agera gällande dödsstraffet i USA på andra sätt och det internationella sekretariatets dödsstraffsteam undersöker möjligheterna för mer kampanjarbete runt dödsstraffet i USA. Under 2021 publicerade Amnesty en aktion om dödsdömde Rocky Myers i Alabama med anledning av hans 60-årsdag. Svenska sektionen kommer att rekommendera Amnestys internationella sekretariatet att fortsätta ta fram den här typen av aktioner.

Styrelsens yrkande

Styrelsen anser inte att det ligger i svenska sektionens intresse att driva en fråga som går emot vad den berörda sektionen (Amnesty USA) och internationella sekretariatet kommit fram till. Vi anser att deras expertis, strategi och samarbete med berörda instanser på plats måste få vara vägledande för Amnestys arbete (på samma sätt som vi anser att den svenska sektionens ord skall väga tungt i frågor som rör Sverige).

Styrelsen avstyrker motionen.

MOTION 4: Om misstänkta krigsbrott i Afghanistan, Irak och Libyen

De senaste årtiondena har fått se en problematisk händelseutveckling i olika mellanstatliga relationer innebärande, utifrån ett internationellt rättsperspektiv, bland annat misstänkta allvarliga brott mot basala mänskliga och humanitära värden och grundläggande regelverk rörande internationella relationer - inklusive FN-stadgans uttryckliga förbud mot våldsanvändning annat än kortvarigt och i strikt självförsvar.

Gemensamt för flera av konflikterna är att utvecklade demokratiska stater i väst – Europa och Nordamerika - varit inblandade i och stått för en stor del av våldet. Det är dags att granska några av dessa konflikter.

Afghanistan

Den 7 oktober 2001 inledde amerikanska styrkor ett angrepp mot det vid tillfället talibanstyrda Afghanistan. Angreppet kom som en följd av 11 september-attentaten, under förevändning av regimen vägran att utlämna den för attentaten misstänkte Usama bin Ladin till rättsliga åtgärder, att överlämna andra al-Qaidaledare, stänga träningsläger och frige tillfångatagna utlänningar - och skedde med hänvisning till FN-stadgans artikel 51 om rätt till självförsvar:

Artikel 51. Ingen bestämmelse i denna stadga inskränker den naturliga rätten till individuellt eller kollektivt självförsvar i händelse av ett väpnat angrepp mot någon medlem av Förenta Nationerna, intill dess att säkerhetsrådet vidtagit nödiga åtgärder för upprätthållande av internationell fred och

säkerhet. Åtgärder vidtagna av medlemmar under utövande av denna rätt till självförsvar skola omedelbart inberättas till säkerhetsrådet och skola ej i något avseende inverka på säkerhetsrådets rätt och skyldighet enligt denna stadga att vid varje tillfälle handla på sätt, som rådet anser nödvändigt för att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet.

Aktionen mot Afghanistan – kallad "Operation Enduring Freedom" (OEF) – innebar att USA, i spetsen för en koalition av NATO-länder, bombade och invaderade Afghanistan för att sedan fördriva talibanerna och inrätta en egen regering - med exil-afghanen Hamid Karzai som interimspresident. Den 20 december 2001 fattade FN:s säkerhetsråd beslutet att utrusta en styrka, International Security Assistance Force (ISAF) - där Sverige tillsammans med en rad andra länder ingick - för att "stabilisera" landet. Efter hand kom ISAF att allt mer samarbeta med den krigförande OEF, och underställas gemensamt kommando. Efter att kriget officiellt avslutats 2014 har Sverige fortsatt samarbetet och fram till 2021 har Sverige bidragit till Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission.

I augusti 2021 tvingades till sist de utländska trupperna, genom en offensiv av talibanerna, ut ur landet. Trots att flera val hölls i Afghanistan under ockupationsstyrkornas kontroll kunde varken demokrati eller fred uppnås. Valen var omgärdade av valfusk och såväl korrupktion som opiumhandel kunde fortsätta. Av utveckling och frigörelse för kvinnor, uttalade svenska mål för deltagande i insatserna, har inte mycket förverkligats och vad gäller krigshandlingar förvärrades läget efterhand. Enligt amerikanska militära källor, citerade i bland annat brittiska The Guardian, har amerikanska stridsplan de senaste åren fällt många tusen bomber (2019 7 423 bomber) över Afghanistan, och enligt FN-data har dessa bombningar stått för runt hälften av alla civila dödsfall som tillskrivits den USA-stödda regeringssidan Enligt United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), citerad på bland annat Amnestys hemsida, har – sedan UNAMA påbörjade sin registrering 2009 – mer än 100 000 afghaner dödats eller skadats. Åtminstone 34 000 afghanska civila har dödats, många av dem barn.

Afghanistan har under lång tid varit den dödligaste konflikten i världen för barn. När i augusti 2021 de utländska styrkorna således till sist tvingades ut ur Afghanistan lämnade man efter sig ett land förött av krig – och som tappat 20 år av fredlig utveckling. Som grädde på moset har man sedan dess försökt att stoppa biståndet till den befolkning som man sagt sig värna så mycket. Enligt beräkningar satsade USA under 20 år motsvarande ungefär två miljarder kronor varje dag (!) på "bistånd" till Afghanistan. Vart har alla dessa pengar tagit vägen? Någon verklig utveckling har inte ägt rum, och talar man med aktörer som verkat länge i Afghanistan – som Svenska Afghanistankommittén och Läkare Utan Gränser – står det helt klart att livssituationen för vanliga människor, inte minst kvinnor och barn, inte varit särskilt mycket bättre i de utländskt kontrollerade än de Talibankontrollerade delarna av landet.

Förutom att det USA-ledda anfallet 2001 utgör ett klart brott mot FN-stadgan – inte minst då aktionen utifrån längd och omfattning inte på något sätt svarat mot kraven på en akt i självförsvar – innebär det stora antalet dödade civila under konflikten att misstankar om krigsbrott måste utredas.

I första hand faller ansvaret för sannolika krigsbrott och brott mot mänskligheten på de tidigare USA-presidenterna George W. Bush, Barack Obama, och Donald Trump, och höga militära ledare under deras befäl - och i andra hand ledare och militärer från andra länder som deltagit i operationerna.

Irak

Den 20 mars 2003 invaderade USA, i spetsen för en "koalition av villiga" nationer Irak med den officiella motiveringen att regimen i landet framställt massförstörelsevapen förbjudna enligt FN:s resolutioner rörande landet – påståenden som varken dittills eller senare kunnat beläggas. Iraks president Saddam Hussein, på flykt efter invasionen, kunde senare infångas av koalitionen styrkor och blev, efter en summarisk rättegång som inte på något sätt uppfyllde internationell standard, avrättad den 30 december 2006. Anfallet mot Irak, som skedde i strid med FN-stadgan, var början till en period av ödeläggelse av landet och sekteristiskt våld på grundval av religion och etnicitet som i olika former fortfarande pågår.

Snart tjugo år efter invasionen har någon form av stabilitet uppnåtts i Irak, och viktiga samhällsfunktioner börjat återupprättas. Den sekteristiska regeringen, baserad på väststötta shia-grupper, möter dock fortsatt motstånd och det har tidvis pågått delvis våldsamma och blodiga folkliga protester mot dåliga levnadsförhållanden.

Anfallet mot och ödeläggelsen av Irak är ett svårt brott mot folkrätten och den mest grundläggande principen i FN-stadgan om förbud mot användande av våld i de mellanstatliga relationerna. USA:s militär har aldrig räknat några civila offer för invasionen men enligt oberoende "Iraq Body Count" uppgår antalet dödade civila till mellan 184 868 och 207 759. Antalet dödade irakier totalt, inklusive stridande, uppskattas enligt samma källa till runt 288 000.

Sveriges regering och riksdag har sedan 2017 godkänt svenskt deltagande i en väpnad styrka, "Operation Inherent Resolve", i Irak. Enligt regeringens proposition innebär det att man "ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 70 personer till förfogande på plats i Irak för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av den globala koalitionen mot Daesh (IS, min anmärkning). Om situationen så kräver ska det finnas möjlighet att utöver själva styrkebidraget tillföra en tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 150 personer. Det svenska styrkebidraget ska bidra till genomförandet av utbildningsinsatsen genom skydd och bevakning vid koalitionen samtliga baser samt genom utbildning och rådgivning till de irakiska försvarsstyrkorna i Irak, i syfte att bidra till deras förmåga att stå emot och besegra Daesh". Insatsen, som inte har stöd av FN och – sedan USA:s mord på den iranske generalen Qassem Soleimani 3 januari 2020 - inte heller av Iraks regering, svävar i osäkerhet vad gäller fortsättningen. Klart är dock att den vilar på folkrättsligt tveksam grund och inte omedelbart kan sägas tjäna vare sig fred och stabilitet i Irak, eller ens svenska intressen.

Invasionen av Irak hade från början stöd av ledande svenska politiker, inte minst tidigare statsministern och senare utrikesministern Carl Bildt som, under den aktuella perioden knuten till den amerikanska lobbygruppen CLI – "Committee for the Liberation of Iraq", i en debattartikel i International Herald Tribune den 28 januari 2003 argumenterade för att en militär invasion av Irak var den enda vägen framåt. *"Att störta Saddam Hussein är enda vägen som fred kan uppnås. De närmaste veckorna bör bli början till slutet på årtionden av krig för folket i Irak och för regionen"*. Skrev Carl Bildt.

Ansvaret för anfallet mot och ödeläggelsen av Irak åligger givetvis i första hand dåvarande USA-presidenten George W. Bush, Storbritanniens dåvarande premiärminister Tony Blair och den dåvarande spanske premiärministern José María Alfredo Aznar López. I vidare mening bör dock andra inblandade internationella aktörer och lobbyister granskas.

Libyen

Libyen styrdes från 1969 och framåt av en auktoritär regim under ledning av den tidigare översten Muammar Gaddafi, som i en kupp tagit makten från kungadynastin under kung Idris I. Under Gaddafis regim utvecklades Libyen från en fattig agrarkultur till ett av Afrikas rikaste och mest utvecklade länder. Den "arabiska våren" 2011 innebar för Libyens del omfattande protester bland det libyska folket mot Gaddafis regim. Under regeringens försök att slå ner protesterna med våld intensifierades konflikten till ett fullskaligt krig. Den 17 mars 2011 röstade FN:s säkerhetsråd med siffrorna 10-0 och 5 nedlagda röster (Brasilien, Kina, Tyskland, Indien, Ryssland) igenom resolution 1973 med uppmaning till medlemsländerna att genom upprättandet av en flygförbudszon över Libyen förhindra ett hotande blodbad på civila – främst kring staden Benghazi i östra Libyen. Det har senare visat sig att något sådant hot inte alls var för handen, och FN-resolutionen kom att missbrukas av olika länder för att med bombningar av landet intervensera i konflikten till stöd för olika oppositionsgrupper och störta regimen. Gaddafi själv kom att, efter en tid på flykt, infångas den 20 oktober 2011 och omedelbart avrättas av en lynchmob.

Den utländska bombinsatsen stöddes av den svenska regeringen under statsminister Fredrik Reinfeldt, och Socialdemokraternas ordförande Håkan Juholt (vilken senare beklagat sitt godkännande av insatsen). Svenska spaningsplan kom att bidra med omfattande och noggrann information till underlag för olika bombraider - inklusive ett antal mot civila mål. Det finns en radiodokumentär som mycket detaljerat går igenom den svenska insatsen i Libyenkriget.

Uppgifterna om antalet offer för den utländska bombkampanjen – kodnamn "Operation Unified Protector" - är högst osäkra och siffror från 2 500 upp till runt 25 000 dödade förekommer beroende på källor. Resultatet har blivit ett land än idag splittrat mellan olika beväpnade grupper och miliser – inte minst den "internationellt erkända" regeringen i huvudstaden Tripoli och en konkurrerande under krigsherren Khalifa Haftar i Benghazi, vilken senare också kontrollerar större delen av det libyska territoriet. För vanliga civila innebär den nuvarande situationen i hög grad en existens under laglöshet, ny fattigdom och raserad infrastruktur och samhällsservice. Inte minst har situationen resulterat i att Libyen blivit transitland för okontrollerade flyktingströmmar, och bara förra året drunknade över 4.000 (!) migranter under försöken att ta sig till Europa.

De regeringar som deltagit i bombningen och ödeläggelsen av Libyen kan knappast undgå ansvar för den uppkomna situationen, och bör lagföras för sina brott mot internationell och humanitär rätt. Krigsbrotten måste utredas!

Den naturliga platsen att lagföra misstänkta krigsförbrytare är i första hand de nationella domstolarna – som numera genom "universell jurisdiktion" också kan utreda allvarliga brott mot mänskligheten även om de inte förövats inom det egna landets territorium – och i andra hand den Internationella Brottmålsdomstolen i Haag (ICC). Hittills har veterligen ingen av de inblandade staternas rättsväsenden visat någon vilja att utreda eventuella krigsbrott begångna av egna medborgare varför ICC antagligen är det forum som måste anlitas. ICC utreder brott begångna efter domstolens tillkomst år 2002, och är alltså tillämplig i dessa fall.

Enligt Romstadgan för ICC gäller bland annat följande:

Article 12

Preconditions to the exercise of jurisdiction 1. A State which becomes a Party to this Statute thereby accepts the jurisdiction of the Court with respect to the crimes referred to in article 5. 2. In the case of article 13, paragraph (a) or (c), the Court may exercise its jurisdiction if one or more of the following

States are Parties to this Statute or have accepted the jurisdiction of the Court in accordance with paragraph 3:

- (a) The State on the territory of which the conduct in question occurred or, if the crime was committed on board a vessel or aircraft, the State of registration of that vessel or aircraft;
- (b) The State of which the person accused of the crime is a national.

3. If the acceptance of a State which is not a Party to this Statute is required under paragraph 2, that State may, by declaration lodged with the Registrar, accept the exercise of jurisdiction by the Court with respect to the crime in question. The accepting State shall cooperate with the Court without any delay or exception in accordance with Part 9. 4 As amended by resolution RC/Res.6 of 11 June 2010 (inserting the reference to article 8 bis)

Article 13 Exercise of jurisdiction The Court may exercise its jurisdiction with respect to a crime referred to in article 5 in accordance with the provisions of this Statute if:

- (a) A situation in which one or more of such crimes appears to have been committed is referred to the Prosecutor by a State Party in accordance with article 14;
- (b) A situation in which one or more of such crimes appears to have been committed is referred to the Prosecutor by the Security Council acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations; or
- (c) The Prosecutor has initiated an investigation in respect of such a crime in accordance with article 15.

Även om till exempel USA inte undertecknat Romstadgan, så har de flesta av de länder som är aktuella – Danmark, Frankrike, Italien, Norge, Storbritannien, Sverige, Tyskland m. fl. - gjort detta. Dessutom är Afghanistan (2003) ansluten till ICC.

Årsmötet föreslås besluta

att Amnesty Sverige kräver att de ansvariga för anfallet mot (2001) och ödeläggelsen av Afghanistan ställs till svars inför den Internationella Brottmålsdomstolen i Haag (ICC) eller i tillämpliga fall annan lämplig domstol;

att Amnesty Sverige kräver att de ansvariga för anfallet mot (2003) och ödeläggelsen av Irak ställs till svars inför ICC eller i tillämpliga fall annan lämplig domstol;

att Amnesty Sverige kräver att de ansvariga för anfallet mot och ödeläggelsen av Libyen 2011 ställs till svars inför ICC eller i tillämpliga fall annan lämplig domstol;

att Amnesty Sverige kräver att svenska politikere eventuella deltagande i folkrättsbrott relaterade till ovan beskrivna militära kampanjer utreds och de ansvariga i förekommande fall lagförs inför domstol;

att Amnesty Sverige hänvänder sig till Amnesty International med frågan om man från centralt håll har planer på att agera för att få misstänkta krigsförbrytare i de ovan nämnda militära kampanjerna lagförda, alternativt hur man allmänt ställer sig till detta.

Jag vill att dessa olika yrkanden behandlas var för sig.

/Gunnar Olofsson, Amnestymedlem i Borås

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Motionären har tidigare motionerat i samma frågor vid flera tillfällen. Det svar som ges nedan är, som en konsekvens därav, i delar samma svar som styrelsen tidigare har givit. Styrelsen svarar här på samtliga yrkanden tillsammans.

Amnestys arbete till dags dato

Arbetet mot straffrihet och för upprättelse är av stor betydelse för Amnesty som människorättsorganisation. Att bevaka och försöka tillse att misstänkta krigsförbrytare utreds och lagförs är en naturlig del av Amnestys löpande arbete mot straffrihet. Amnesty var drivande för att både få Romstadgan och den internationella brottmålsdomstolen på plats liksom för att så många stater som möjligt ratificerar Romstadgan. Amnesty Sverige har också varit drivande i att få till stånd en svensk lagstiftning som står i överensstämmelse med Sveriges förpliktelser enligt Romstadgan. Ett exempel på Amnesty Sveriges arbete mot straffrihet är arbetet för att tortyr ska föras in som ett kriminaliserat brott i svensk lagstiftning. Detta krävs för att Sverige ska leva upp till Romstadgan och det är ett prioriterat arbete för Amnesty. I specifika fall kan Amnesty också påverka genom strategisk processföring eller intervenering i internationella fora (bland annat genom en så kallad *amicus curiae*). När vi väljer i vilka fall vi ska agera på detta sätt så väger vi in flera aspekter, som ifall Amnesty har något särskilt att tillföra, frågans betydelse rent strategiskt, tillgängliga resurser och av Amnestys internationella beslutande organ prioriterade frågor. Ett annat exempel är Amnestys fortsatta arbete kring Guantanamo. Vi kräver att ansvariga för tortyr ställs till ansvar, att fängslade personer ges tillgång till rättvisa rättegångar eller försätts på fri fot, samt att Guantanamo stängs.

Amnestys planer framöver

Arbetet mot straffrihet är en mycket viktig del i Amnestys arbete. Amnesty kommer att fortsätta att utreda och rapportera om konflikter och de kränkningar av mänskliga rättigheter som människor utsätts för i samband med detta. I de fall det anses relevant, effektivt och strategiskt, och utifrån de resurser som finns, agerar Amnesty. Det gäller såväl på internationell nivå som för Amnesty Sverige. De resurser som finns till vårt förfogande för att hantera och agera på alla frågor är dock begränsade.

Konsekvensanalys

Universell jurisdiktion är ett sätt att motverka straffrihet och att ansvariga för grova människorättskränkningar undkommer straff. För några sådana situationer har specialdomstolar tillskapats såsom för Kambodja, forna Jugoslavien och Rwanda. Dessutom finns den internationella brottmålsdomstolen. ICC finns till för situationer där stater inte själva kan eller vill pröva brott. För att ICC ska kunna behandla ett brott krävs att det har begåtts på ett territorium eller av en medborgare som tillhör en stat som har ratificerat Romstadgan eller lämnat in en särskild förklaring om att staten godtagit domstolens jurisdiktion. USA har inte ratificerat Romstadgan. Brottet måste ha begåtts efter den 1 juli 2002 då Romstadgan trädde i kraft för att domstolen ska kunna pröva frågan. Huruvida en nationell domstol skulle ha jurisdiktion att pröva någon av de situationer som motionären refererar till, är en mycket komplex juridisk fråga. Att arbeta med frågan om straffrihet på de sätt som föreslås i motionen blir därför mycket svårt ur ett juridiskt perspektiv.

Styrelsens yrkande

Styrelsen delar motionärens uppfattning om de mycket allvarliga brott som har begåtts i Afghanistan, Irak och Libyen. Vi ser däremot inte att de arbetssätt som föreslås i motionen är strategiskt rätt beslut, eftersom de har mycket små möjligheter att vara verkningsfulla. Vi har inte heller den kapacitet som krävs för ett sådant arbete och det skulle därför ta resurser från andra aspekter av arbetet kring straffrihet där vi har större möjlighet att nå framgång. Mot bakgrund av detta anser inte styrelsen att det som motionären föreslår är rätt väg för Amnesty.

Styrelsen avstyrker motionen.

MOTION 5: Om att uppdatera riktlinjer för alkoholförtäring vid medlemsarrangemang

Bilagor

Bilaga 7: Riktlinjer för alkoholförtäring vid medlemsarrangemang (fastställd 2009)

Nuvarande riktlinjer för alkoholförtäring vid medlemsarrangemang antogs på årsmötet 2009. 13 år senare bör riktlinjerna uppdateras med syftet att vara tidsenliga och spegla de värderingar dagens Amnestygeneration har. Det handlar även om att våra begränsade resurser bör användas på ett ändamålsenligt sätt.

Det nya förslaget är tydligt, enhetligt och speglar den verksamhetsstrategi vi ska anta under årsmötet. Verksamhetsstrategin beskriver bland annat:

- att vi ska vara en inkluderande organisation som synliggör och motverkar normer som leder till exkludering;
- att alla ska ha samma möjligheter att delta i organisationens verksamhet;
- att alla ska känna samma trygghet och få samma respekt och tillit.

För att implementera den nya verksamhetsstrategi som gäller 2022–2030 krävs en översikt över befintliga policyer, riktlinjer för alkoholförtäring är en sådan.

Årsmötet kan besluta om principer för policyer och riktlinjer som omfattar medlemsorganisationen - på samma sätt som inom den internationella rörelsen - och ge styrelsen i uppdrag att ta fram och fastställa policy och/eller riktlinjer i enlighet med årsmötets fastställda principer. Årsmötet kan inte ta beslut om principer för personalpolicyer, vilket bland annat styrs av lagar, förordningar, föreskrifter och kollektivavtal.

Årsmötet föreslås besluta

att ge styrelsen i uppdrag att ta fram reviderade riktlinjer för alkoholförtäring vid medlemsarrangemang enligt följande principer:

- Riktlinjerna omfattar medlemmar i Amnesty Sverige;

- Riktlinjerna gäller alla interna arrangemang som riktar sig till medlemmar inom Amnesty, till exempel utbildningar, möten, årsmöte, träffar, läger och seminarier;
- Riktlinjerna omfattar även externa aktiviteter, arrangerade av Amnesty;
- Riktlinjerna omfattar arrangemang och aktiviteter enligt dagordning eller program och efterföljande social samvaro;
- Riktlinjerna omfattar social samvaro som sker i möteslokalerna och i särskilda lokaler som hyrts/lånats för social samvaro.
- Amnesty Sverige ska inte betala för alkohol.

/Marcus Karlén

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys /svenska Amnestys arbete till dags dato

De riktlinjer för alkoholförtäring vid medlemsarrangemang som nu gäller för medlemsorganisationen antogs av årsmötet 2009. I riktlinjerna står det att Amnesty inte ska betala för alkohol men att Amnesty i undantagsfall kan stå för alkohol i måttlig omfattning, till exempel en välkomstdrink, ett glas vin eller öl till maten. Praxis inom medlemsorganisationen har dock varit att inga undantag förekommit och att Amnesty Sverige inte har betalat för alkohol.

Amnestys planer framöver

Amnesty Sverige planerar att fortsätta att följa riktlinjerna och den praxis som innebär att inga undantagsfall ska förekomma, det vill säga att Amnesty Sverige aldrig ska betala för alkohol.

Konsekvensanalys

Att bifalla motionens andemening i sin helhet skulle få negativa konsekvenser då det skulle innebära att planerade externa aktiviteter inte skulle kunna genomföras, som till exempel Pub-quiz eller andra externa events, som riktar sig till medlemmar och supportere och arrangeras i lokaler där alkohol säljs. Det skulle också förhindra medlemmar att spontant ses efter en utbildning om någon väljer att köpa alkohol då.

Styrelsens yrkande

Styrelsen håller med motionären om att nuvarande riktlinjer för alkoholförtäring vid medlemsarrangemang behöver uppdateras. Styrelsen håller med motionären om att Amnesty Sveriges pengar ska användas med omsorg och inte gå till alkohol i samband med arrangemang inom medlemsorganisationen. Det är därför bra och önskvärt att uppdatera riktlinjerna så att de motsvarar den praxis som råder.

Styrelsen vill dock inte begränsa medlemmars valfrihet eller sektionens möjlighet att arrangera externa arrangemang.

Årsmötet föreslås besluta

att ge styrelsen i uppdrag att revidera riktlinjer för alkoholförtäring vid medlemsarrangemang utifrån principen att Amnesty Sverige inte betalar för alkohol.

MOTION 6: Om att förtydliga distriktens åtagande

Bilagor:

Bilaga 8: Distriktens roll och uppdrag (2010)

Bilaga 9: Distriktens roll och uppdrag (Aktivismportalen)

Motion 7 (stärka distrikten) ska helst bifallas, därefter motion 8 (avveckla distrikten) och i sista hand motion 6 (förtydliga distrikten). Enbart en av motionerna kan bifallas.

I januari 2015 beslutade sektionensstyrelsen att det ska göras en översyn av sektionens organisatoriska mellanformer såsom distrikten, i syfte att stärka det demokratiska inflytandet och aktivismen (§118).

I ett underlag till sektionensstyrelsens oktobermöte 2016 (punkt 7 på dagordningen) framförde sekretariatet följande:

”Ett annat tema som diskuteras i organisationen är det låga intresset för att åta sig uppdrag på distriktsnivå. Ett antal distrikt har valt att helt eller delvis avsäga sig sitt uppdrag och har valt att lägga ner sin verksamhet på distriktsnivå.”

Genom att beskriva förpliktelser och skyldigheter blir engagemanget som aktivist mera hållbart och en förstår förväntningar och vilka stöd som finns, ifall även resurser tilldelas distrikten.

Senast styrelsen antog ett policydokument för distriktens roll och uppdrag, var från 2010. Se bilaga 8. Sedan dess har både Amnesty Sverige och samhället i stort ändrats och därmed borde även policydokumentet bli mera relevanta.

Den 26 januari 2022 arrangerade sekretariatet en workshop med syftet att presentera den lokala organisationsöversikt som håller på att tas fram inför årsmötet. Eftersom motionsstoppet infaller i februari så har ännu inte motionens målsättning tillgodosetts.

Problemformulering

Aktivismportalen beskriver distriktets funktion men skrivelsen är alltför vag och saknar en tydlig uppdelning vad ett distrikt *måste* göra, vad som är *önskvärt* att ett distrikt gör och vad ett distrikt *får* göra. Exempel på otydligheten är begrepp som *”förväntas”*, *”det är viktigt att”*, *”viktig uppgift”*, *”självklara arbetsområden”*, *”kan vara aktuellt”*, *”bra om”*. Se bilaga 9.

Exempel på minimum vad ett distrikt *måste* göra kan vara inrapportering till sekretariatet och en årlig ekonomisk redogörelse med anledning av insamlingsrätten.

Denna del är den enda tydliga förpliktelsen ett distrikt har:

“Ett distrikt måste ha minst ett möte per år men för att uppnå en gemenskap som leder till aktivitet är det såklart bra om man har fler möten.”

Fortsatt kvarstår oklarheten som vad mötet ska behandla. För arbetsuppgifterna i ett distrikt som är *tvingande* behöver sekretariatet säkerställa att det finns stöttning vid behov.

Hemsidan beskriver vissa rättigheter som medlem på distriktsnivå, och även dessa måste stärkas och konkretiseras:

“Som aktiv i den svenska sektionen finns det möjlighet till gratis material och utbildning inför dessa dagar och det är därför ett lämpligt och ganska enkelt sätt att skapa aktivitet, gemenskap och kunskap i distriktet.”

Exempel på en befogenhet, vad ett distrikt får göra, kan vara möjligheten att få tillgång till kontaktuppgifter till distriktets medlemmar och möjlighet att arvoda någon i distriktet. På aktivismportalen beskrivs även möjligheten för distrikt att ta ut en avgift från redovisningsgrupperna för att finansiera distriktets arbete. Exempel på önskvärda uppgifter är att erbjuda studieverksamhet, rekrytering, kampanjverksamhet och stötta grupperna vid behov.

Distriktens stadardstadgar och "Distriktens roll och uppdrag" bör revideras av styrelsen. Innebörden i de reviderade styrdokumenterna bör offentliggöras.

Årsmötet föreslås besluta

att sektionensstyrelsen tar fram en formell beskrivning avseende distriktens uppgifter. Underlaget ska beskriva vad ett distrikt *måste* göra, vad ett distrikt *får* göra, och vad det är *önskvärt* att ett distrikt gör;

att sektionensstyrelsen bjuder in distriktet till en workshop för att ta fram en formell beskrivning avseende distriktens arbetsuppgifter.

/Marcus Karlén, ordförande Stockholmsdistriktet
Stockholmsdistriktet

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys /svenska Amnestys arbete till dags dato

Frågan kring distriktens roll och uppdrag i sektionen har diskuterats vid flera olika tillfällen sedan direktivet antogs 2010 och det har gjorts flera utredningar för att försöka förtydliga och delvis koppla ihop sektionens olika organisationsdelar. Under 2017-2019 genomfördes en demokratiöversyn för att ta ett samlat grepp om utestående frågor rörande sektionens styrning och den lokala organiseringen av aktivism. Översynen berörde delvis distriktens funktion i medlemsdemokratin, samt hur distriktens roll skulle kunna stärkas eller förändras för att skapa en mer sammanhållen organisation.

Den föreslagna verksamhetsstrategin 2022–2030 ger tydliga rekommendationer att bibehålla och stärka vår närvaro, samt relevans, på lokal nivå. Sekretariatet har därför under hösten 2021 påbörjat ett arbete för att analysera vår nuvarande organisation med distrikt och se över behovet av att uppdatera distriktens roll och uppdrag för att kunna ligga i linje med den riktning som pekas ut i

strategin. Den analys som gjorts hittills pekar på att det finns behov av förbättring när det gäller distriktens nuvarande roll och uppdrag.

Amnestys planer framöver

Sekretariatet har påbörjat ett arbete att utvärdera distriktens funktion i sektionen. I denna process har också distriktsaktiva och andra aktivister som är intresserade av lokal organisering bjudits in att delta. En första workshop hölls i januari 2022. I april 2022 kommer en uppföljande workshop att hållas och inför det har alla som deltog på den första workshopen möjlighet att skicka in feedback till sekretariatet. Arbetet med att se över distriktens roll och uppdrag fortgår med mål att ta fram förslag på uppdaterat uppdrag för distrikt. Denna process kommer fortgå efter årsmötet. Distriktsaktiva och andra aktivister som är intresserade av lokal organisering kommer bjudas in till fler workshops under hösten och delta i framtagandet av ett uppdaterat uppdrag för distrikten. Målsättningen är att ha detta klart innan året är slut.

Konsekvensanalys

Motionen ligger i linje med det utvecklingsarbete som har påbörjats. En workshop har redan hållits och ytterligare workshops planeras framöver, för att skapa ett förtydligt uppdrag för distrikten. Ett bifall av motionen får således inga konsekvenser.

Styrelsens yrkande

Styrelsen håller med motionären om att distriktens uppdrag och funktion behöver förtydligas. Motionen ligger i linje med det utvecklingsarbete som sekretariatet har påbörjat på uppdrag av styrelsen för att förtydliga roll och uppdrag för distrikten. Vi håller med motionären om behovet av att skapa ett tydligt mandat och ramverk för distrikten för att främja ett ökat lokalt engagemang.

Styrelsen ser motionen som besvarad.

MOTION 7: Om att stärka distrikten

Bilagor:

Bilaga 9: Distriktens roll och uppdrag (Aktivismportalen)

Bilaga 10: Projektplan stärkt medlemsdemokrati

Motion 2 (stärka distrikten) ska helst bifallas, därefter motion 3 (avveckla distrikten) och i sista hand motion 1 (förtydliga distrikten). Enbart en av motionerna kan bifallas.

I ett underlag till sektionsstyrelsens oktobermöte 2016 (punkt 7 på dagordningen) framförde sekretariatet följande:

"Ett annat tema som diskuteras i organisationen är det låga intresset för att åta sig uppdrag på distriktsnivå."

Citatet beskriver ett fenomen som är högrelevant och dagens organisationsstruktur främjar inte engagemang, snarare motsatsen. Problematiken är inte enbart distriktens otydliga roll utan även Amnesty's organisationsuppbyggnad och att Amnesty Sverige inte har stärkt distrikten för att bli mera självständiga, konkurrenskraftiga och starka. Distriktens formella inflytande är tydligt begränsad, vilket även beskrivs på Aktivistportalen.

Aktivistportalen beskriver att distriktets roll är att vara en demokratisk funktion i sektionen:
"I vissa fall används distrikten som demokratisk funktion inom sektionen. Distrikten inbjuds till exempel att skicka representanter till sektionens verksamhetsmöte, och distriktsombuden utser varje år en valberedning för valberedningen inför sektionens årsmöte. Distrikten - i synnerhet distriktsmötena - är ett utmärkt tillfälle att förankra frågor till och från sektionens årsmöte." Se bilaga 9.

Årsmötet är det högsta beslutande organet och där tillämpas direktdemokrati utan ombudssystem. Medlemsdemokratin måste ständigt vara närvarande, i såväl strategi- och inriktningsbeslut. Inför årsmötet sker distriktens inflytande genom att utse valberedningens valberedning genom distriktsombuden. I övrigt sker ingen organiserad uppslutning inför årsmötet utan det är en kamp mellan enskilda medlemmar och sektionsstyrelsen. Det är även anledningen till att 0,15 procent av medlemmarna deltar. I andra liknande organisationer sker exempelvis åsiktstorg, dialogforum, jämkningsrundor, ordförandeträffar, remissrundor av verksamhetsplan och politiska program, samt mobilisering till motioner, något som också frånvarar.

Distrikten i liknande organisationer bygger upp årsmötet genom påverkansmöjlighet och därmed finns intresse av att värva medlemmar, få fler till årsmötet och att ens påbörja sitt amnestyengagemang.

Årsmötena måste bli årets höjdpunkt och då krävs att deltagarna har ett självförtroende och att Amnesty på sikt har en organisationskultur som välkomnar och har genomfört en maktförflyttning från sektionsstyrelsen till sektionens styrelse och distrikten. Självförtroendet uppstår när medlemmen vet att sitt distrikt har reell påverkansmöjlighet och att medlemmen har inflytande i sitt distrikt. Det räcker inte med insyn eller att vara en påverkansaktör i ett delmoment. Som exempel borde distrikten direkt kunna utse förbundets valberedning och inte vara ett mellanled.

Relevans utifrån den globala och nationella strategin

Den globala strategin betonar tydligt önskan att organisera oss lokalt, nationellt och internationellt.

Den globala strategin betonar att vårt arbete ska vara relevant. Att inte se lokala människorättskränkningar och snabba förändringar i närområdet gör oss inte relevanta utan istället trögrörliga och blundar för dom lokala MR-problemen som finns i olika delar av landet.

Den nationella strategin beskriver att makten ska fördelas. Därför borde distrikten tilldelas förutsättningar för att utföra makt, exempelvis att tillsätta valberedningen och ha större inverkan på årsmötet. Den nationella strategin beskriver att vi ska ha självbestämmande, och att knyta enskildas engagemang till den nationella strategin riskerar att minska intresset för engagemang i just sina hjärtefrågor.

Problemet är även årsmötet som beslutar om den nationella strategin. Eftersom ett fåtal promille deltar på årsmötet speglar dessa personers åsikter vad hela organisationen, via distrikten, ska vara aktiva i.

Problemformulering

Distrikten har en mängd förpliktelser och önskvärda funktioner, men lågt inflytande i organisationen som helhet. Distriktens mandat och ansvar är också ofta otydligt för medlemmar. Ett distrikt har potentialen att kunna stärka engagemanget i organisationen och vara ett naturligt steg mellan aktivister och sektionsstyrelse. Syftet med att stärka distrikten är att göra det mer attraktivt att vara förtroendevald och således kommer konkurrensen öka, vilket gynnar hela föreningen.

I distrikt utan distriktsstyrelse uppstår därmed incitament att skapa en välfungerande distriktsstyrelse. Ett led i att skapa starka distrikt är att medlemmen känner en distriktskänsla som skapar en hemkänsla som sedan gör att engagemanget håller längre, då det blir en familjär hållning. Att stärka distrikten kan vara att öka mängden finansiella resurser för att anställa egen verksamhetsutvecklare som verkar närmare grupper och medlemmar. En egen ekonomisk förening, till exempel Stockholmsdistriktet som samlar ett fyrtiotal grupper motsvarande 25 000 medlemmar, har flertalet likheter likt fullständigt självständiga föreningar. Några exempel på befintliga interorganisatoriska mandat är möjligheten till lokala stadgar, administration, insamlingssätt, kontaktuppgifter till medlemmar, samt egen lokal. Men den faktiska inverkan är väldigt låg. Denna obeskrivliga obalans gör att politikutvecklingen inför årsmöten avstannar, samt att lusten till vidare engagemang avstannar då det inte medför ett nästa steg i inflytande.

Om engagemanget övergår till sektionsstyrelseuppdrag innehar istället medlemmen ett fantastiskt inflytande och frågan är dessutom ifall medlemmen har förberetts tillräckligt då det inte sker någon utveckling i påverkansmöjlighet från en gruppstyrelse till en distriktsstyrelse. Därmed bör även distrikten värdesättas utifrån rollen som studie- och föreningsfrämjande institution från ett individperspektiv och i slutändan gynnas hela Amnesty Sverige.

Distrikten har därmed alla förutsättningar för att kunna vara starka, självständiga och självsäkra aktörer i Amnesty Sverige. Kvarstår för att uppnå detta är exempelvis att

- tillse distrikten HR-kompetensen,
- öka inflytandet i sektionsstyrelsens strategiska arbete och inte som en remissinstans i ärendegångens slutskede,
- utforma årsmöten som möjliggör engagemang och inflytande,
- att distrikten utser valberedningen samt
- att distrikt får påverkansmöjlighet och inte enbart insynsmöjlighet i sektionsstyrelsens arbete.

Trots flera utredningar kring medlemsdemokratin och vissa förbättringsåtgärder är statusen att engagemangsstrukturen är likt ett timglas bottentyngd med ett engagemang i sin grupp och ett synnerligt resursstarkt sekretariat. För att skapa en folkrörelse i mänskliga rättigheter måste resurser, inflytande, insyn och kunskap utjämnas - decentraliserad - och detta kan ske genom att stärka distrikten, organisationens mellanskikt. Då blir engagemanget istället fördelat på olika nivåer. Först då uppnås Amnestys fulla potential. Denna organisationsstruktur har flertalet andra liknande organisationer och det är en tidsfråga tills Amnesty Sverige övergår till samma framgångsrika, och engagemangsfrämjande, struktur.

Målet måste vara att stärka distrikten, stötta och decentralisera verksamheten. Detta medför även att engagemanget blir mera anpassningsbart utifrån medlemmarnas vilja, samt attraktivt att vara en ledare i organisationen.

När medlemmar känner inflytande och påverkansmöjlighet så skapas engagemang. Genom att förkorta avståndet från en aktivist till strategiska beslut i sektionensstyrelsen, genom att stärka distrikten som har närhet till grupperna, uppnås en sundare medlemsdemokrati för ökat engagemang, förankring i aktiviströrelsen, samt att besluten blir mera nyanserade.

“Ett återkommande tema i diskussionerna kring organisationens demokratiska utmaningar är antalet medlemmar kontra antalet deltagare på årsmötet. Sektionen har successivt vuxit i antal medlemmar samtidigt som antal deltagare på årsmötet har minskat, de senaste åren har endast cirka 0,15 procent av Amnestys medlemmar deltagit på årsmötet. “ Se bilaga 10. Starka distrikt öppnar möjligheten för en folkrörelse som mobiliserar inför årsmöten. Studieverksamheten påverkas positivt då det finns en distriktsvilja att engagera framtidens ledare i Amnesty att engagera sig inför årsmöten och kommande uppdrag i hela MR-rörelsen, inte enbart i gruppstyrelsen vilket är fallet för i princip samtliga aktiva.

Genom att stärka distrikten kommer även medlemskapets värde att öka. I informationsunderlaget, bilaga 3 beskrivs att *”även antalet aktiva grupper har minskat”*. Med starkare distrikt kommer distrikten kunna finna utmaningar som grupper har, samt att grupper känner en större närhet till sitt distrikt.

Att vara gruppaktiv kommer även att värdesättas ifall distrikten får ett större mandat eftersom distrikten är uppbyggda av grupper. Distriktsstyrelsen kommer utvecklas till att samla grupperna och framföra medlemmarnas åsikter till sektionensstyrelsen. Det är grupperna, genom distrikten, som bygger aktiviströrelsen och därmed måste deras arbete värdesättas.

I Informationsunderlaget, se bilaga 10, beskrivs nackdelen *”Vissa av sektionens arton distrikt har en välfungerande verksamhet medan andra distrikt har en utmaning i att utforma arbetet så att den blir till stöd för distriktets grupper och aktiva medlemmar. En del distrikt har i nuläget ingen pågående verksamhet alls.”*

Alla distrikt har möjlighet att kunna utse ett distriktsombud och att fungera som en kanal till sektionensstyrelsen. Engagemanget är frivilligt och därmed har alla grupper getts förutsättningar till inflytande men att det saknas en vilja till att engagera sig i distrikt. I kombination med skrivelsen att förtydliga åtaganden i distrikten kommer även medlemmar känna en trygghet och klarhet i vad engagemanget förpliktar och vilket stöd som finns.

Årsmötet föreslås besluta

att sektionensstyrelsen utreder på vilka sätt distriktet kan påverka och bidra till sektionensstyrelsens strategiska arbete. Utredningen ska beskriva distriktets nuvarande inflytande över Amnestys strategiska arbete och inriktning samt på vilket sätt sektionensstyrelsen idag förankrar principiella beslut med distrikten som berör aktiviströrelsen;

att sektionensstyrelsen utreder och ger exempel på hur distrikten kan få ökat inflytande i Amnesty Sverige, i likhet med en demokratiutredning;

att sektionensstyrelsen gör en konsekvensanalys avseende konsekvenser om distrikten stärks genom exempelvis ökade ekonomiska anslag, större beslutskompetens och arbetsgivaransvar.

/Marcus Karlén, ordförande Stockholmsdistriktet
Stockholmsdistriktet

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys /svenska Amnestys arbete till dags dato

Demokratiöversynen 2017–2019 genomfördes för att ta ett samlat grepp om frågor rörande sektionens styrning och den lokala organiseringen av aktivism. Projektets syfte var att identifiera forum och metoder som stärker ett reellt, effektivt och meningsfullt medlemsinflytande. Som en del av denna översyn utreddes också distriktets roll i sektionens inflytandeprocesser och styrelsen föreslog en övergång till en representativ demokratiform för att förtydliga distriktets inflytande i sektionens olika strategiska beslutsnivåer.

Förslaget om att övergå till representativ demokrati avlogs av årsmötet 2019. Eftersom det fortsatt fanns ett behov av att tydliggöra direktivet/riktlinjerna för inflytandeprocesser i sektionen arbetades detta delvis in i Amnestys strategi för aktivism som antogs av styrelsen 2019. Styrelsen antog också "Riktlinjer för medlemmarnas inflytande över Amnesty Sveriges verksamhetsplanering". I dokumentet förtydligas hur inflytandeprocesser kopplat till sektionens arbete och specifikt verksamhetsplaneringsprocessen ska ske framöver enligt följande ordalydelse: *"Amnesty Sverige har direkt demokrati. Det innebär att strukturerna för medlemsinflytande ska ha alla intresserade medlemmar som primär målgrupp, utan andra representativa strukturer som mellanled. Information om tidpunkt och frågor för konsultation/dialog/beslut publiceras i Amnesty Sveriges kommunikationskanaler såsom på Aktivismportalen, i nyhetsbrev, i medlemstidningen Insats, samt i riktade utskick."*

Amnestys planer framöver

Den föreslagna verksamhetsstrategin 2022–2030 slår fast att Amnesty Sverige ska bygga en stark och självständig lokal närvaro med relevans. Detta görs enligt verksamhetsstrategin bland annat genom att skapa förutsättningar för organisering och genom att erbjuda lokala mötesplatser för att skapa gemenskap och tillitsfulla relationer. Det görs också genom att gemensamt ta ansvar för den lokala kampanj- och aktivitetsplaneringen på lokal nivå och genom samarbeten på lokal nivå med lokala samarbetspartners. I "Riktlinjer för medlemmarnas inflytande över Amnesty Sveriges verksamhetsplanering" slås också fast att medlemmar ska kunna ha inflytande på den operativa nivån: *"Inflytande över regionala kampanj- och aktivitetsplaner, exempelvis vilka frågor som bör prioriteras lokalt/regionalt och hur lokala/regionala aktiviteter bör utformas"*.

Sekretariatet har sedan hösten 2021 påbörjat ett arbete för att analysera vår nuvarande organisation med distrikt och se över behovet av att uppdatera distriktets roll och uppdrag för att kunna ligga i linje med den riktning som pekas ut i Amnestys verksamhetsstrategi 2022–2030. Den analys som gjorts hittills pekar på att det finns behov av förbättring när det gäller distriktets nuvarande uppdrag för att skapa förutsättningar för att implementera strategin.

Konsekvensanalys

Demokratiöversynen 2017–2019 var en omfattande, tidskrävande och såldes kostsam process och då årsmötet så nyligen som 2019 avlog förslaget om representativ demokrati ser inte styrelsen att det är motiverat att inleda en ny, liknande utredning, så nära i tiden.

Styrelsens yrkande

Demokratiöversynen 2017-2019 utredde distriktens roll i sektionens inflytandeprocesser och föreslog en övergång till en representativ demokratiform för att förtydliga distriktens inflytande i sektionens olika strategiska beslutsnivåer. Årsmötet 2019 avslög detta förslag och istället förtydligades hur medlemmars inflytande skulle säkras framöver, dels i Amnesty Sveriges strategi för aktivism och dels i "Riktlinjer för medlemmarnas inflytande över Amnesty Sveriges verksamhetsplanering". Eftersom denna gedigna översyn redan gjorts ser inte styrelsen att det är rimligt att så snart åter göra en liknande översyn.

Den föreslagna verksamhetsstrategin 2022–2030 slår fast att Amnesty Sverige ska bygga en stark och självständig lokal närvaro med relevans. Inom ramen för översynen av distriktens uppdrag, delar styrelsen motionens andemening, att distrikten behöver stärkas för att kunna ha rätt förutsättningar för organisering och kunna erbjuda lokala mötesplatser för att skapa gemenskap och tillitsfulla relationer. Styrelsen ser gärna att distrikt får ett utökat ansvar för kampanj- och aktivitetsplaneringen på lokal nivå och med lokala samarbetspartner. Detta kräver ett utvecklingsarbete, för att bygga kapacitet och förändra nuvarande arbetssätt, som redan har initierats med utgångspunkt i Aktivismstrategin som antogs av styrelsen i oktober 2019.

Styrelsen ser dock inte att det är aktuellt att undersöka möjligheten till att flytta arbetsgivaransvar till distrikten. De krav som ställs på arbetsgivare är omfattande (exempelvis avseende arbetsrätt, arbetsmiljö, lönehantering, GDPR med mera) och ställer krav på både tillgänglighet och kompetens. Det är inte rimligt att förvänta sig att ideella ledare inom medlemsorganisationen ska leva upp till dessa krav. Det är förmodligen inte heller det mest effektiva sättet att använda organisationens frivilliga resurser.

Styrelsen avstyrker motionen.

MOTION 8: Om att avveckla distrikten

Framtidens Amnesty är en linje- och funktionsorganisation.

Bakgrund

Motion 2 (stärka distrikten) ska helst bifallas, därefter motion 3 (avveckla distrikten) och i sista hand motion 1 (förtydliga distrikten). Enbart en av motionerna kan bifallas.

Dagens organisationsstruktur i Amnesty Sverige brister i effektivitet då distrikten i dagsläget har en svårbalanserad och otydlig roll där engagemanget bör kanaliseras bättre än vad som idag är fallet. Det presenterade förslaget kan göra organisationen mer lik andra välfungerande civilsamhällesorganisationer.

Amnesty Sverige bör antingen hantera distriktens orimliga roll i organisationen eller fullgöra avvecklandet av distrikten.

Problemformulering

Ett avvecklande av distrikten gör att Amnesty Sverige blir mer enhetligt eftersom flera regioner saknar en distriktsstyrelse vilket är en orättvisa utifrån allas jämlika möjlighet till engagemang. Sekretariatet kan då överta både distriktens resurser och åtaganden, därmed blir det en tydlig ansvarsfördelning.

Den funktionella specialiseringen gynnar Amnesty, det gör även en centraliserad administration. Organisationen övergår till samma organisationsstruktur som större företag eller myndigheter. Summerat gör alla funktioner det som funktionen är avsedd för.

Årsmötet föreslås besluta

att sektionsstyrelsen gör en konsekvensanalys avseende konsekvenser om distrikten avvecklas;

att sektionsstyrelsen verkar för att distrikten avvecklas.

/Marcus Karlén

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys /svenska Amnestys arbete till dags dato

Det finns idag flera strukturella utmaningar med hur svenska sektionen organiserar det lokala arbetet. Framför allt handlar det om att organisationen i viss utsträckning befäst en organisationsstruktur som inte är enhetlig eller ändamålsenlig. Det kan bland annat härledas till distriktens roll och uppdrag. I nuläget har svenska sektionen inte heller en heltäckande distriktsindelning, då det inte finns aktiva distrikt överallt. Distriktens uppdrag är också otydliga.

Den föreslagna verksamhetsstrategin 2022–2030 slår fast att Amnesty Sverige ska bygga en stark och självständig lokal närvaro med relevans. Detta görs bland annat genom att skapa förutsättningar för organisering, erbjuda lokala mötesplatser i syfte att skapa gemenskap och tillitsfulla relationer. Det görs också genom att distriktet får ett större ansvar för kampanj- och aktivitetsplaneringen på lokal nivå och med lokala samarbetspartners.

Sekretariatet har sedan hösten 2021, på uppdrag av styrelsen, påbörjat ett arbete för att analysera vår nuvarande organisation med distrikt och se över behovet av att uppdatera distriktens roll och uppdrag. Den analys som gjorts hittills pekar på att det finns behov av förbättring när det gäller distriktens nuvarande roll och uppdrag. Däremot ser inte styrelsen att sektionen kommer att kunna bygga en stark lokal närvaro med relevans utan att ha en distriktsnivå. Sekretariatet har, på uppdrag av styrelsen, även gjort en omvärldsanalys av övriga civilsamhället som stärker denna slutsats. Det finns flera olika modeller för hur den lokala och regionala nivån organiseras i det svenska civilsamhället. Den absolut vanligaste modellen inkluderar lokalavdelningar, föreningar eller distrikt som är egna juridiska personer och som ansvarar för sin egen ekonomi, samt svarar mot en stadga som reglerar formalia och (den lokala) styrelsens uppdrag.

Amnestys planer framöver

Sekretariatet har på uppdrag av styrelsen påbörjat ett arbete med att utvärdera distriktens funktion i sektionen, i syfte att skapa en tydlig organisationsstruktur.

Konsekvensanalys

En centralisering eller avveckling av distriktsnivån skulle få negativa konsekvenser för Amnestys möjlighet att uppfylla den föreslagna verksamhetsstrategi 2022-2030 om att bygga en stark och självständig lokal närvaro med relevans. Det skulle också innebära att det inte finns någon samordnande funktion mellan Amnestygrupper lokalt.

Styrelsens yrkande

Styrelsen avstyrker motionen.